

राष्ट्रिय विपद् बुलेटिन

मासिक

अंक: ११

| २०७९ फागुन

| नेपाल संवत् १९४३ चिल्लाख

| February 2023

| Website: www.bipad.gov.np/np/

साढे १० हजार सार्वजनिक संरचनाहरुको सर्भेक्षण सुरु

काठमाडौं/ तेह जिल्लाका साढे १० हजार विद्यालय भवन, स्वास्थ्य संस्थाका भवन एवं सार्वजनिक संरचनाहरुको बहुप्रकोपीय जोखिम सर्भेक्षण सुरु भएको छ । राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले 'पाइलट' परियोजनाका रूपमा १४५ स्थानीय तह रहेका १० हजारभन्दा बढी संरचनाको 'र्यापिड भिजुअल स्क्रिनिङ' (आरभिएस) प्रणालीमार्फत् सर्भेक्षण गर्न लागेको हो ।

सर्भेक्षणको मुख्य प्राथमिकता आगामी दिनमा हुनसक्ने विपद्बाट मानिसको जीवन, पूर्वाधार र सम्पत्तिको रक्षा गर्नु हो । सर्भेक्षणबाट भवनहरुलाई सुरक्षित गर्नुका अलावा प्रतिकार्यको योजना बनाउन, पूर्वसूचना प्रणाली सुदृढ गर्ने, सचेतना एवं विमा कार्यक्रम लागु गर्न सरकारसँग हरेक भवनको जानकारी हुनेछ ।

सर्भेक्षणका क्रममा सबै भवनको भारवहन प्रणाली र भवन सहिता पालना भए नभएको पहिचान गर्ने, भूकम्प तथा अन्य विपद्बाट संभावित जोखिममा रहेका भवनहरुको अवस्थाको अध्ययन गरिनेछ ।

सर्भेक्षणको मुख्य उद्देश्य सार्वजनिक



संरचनाहरुको संरचनागत साथै बहुप्रकोपीय जोखिमको जानकारी लिने एवं हरेक भवनको संरचनात्मक साथै गैर-संरचनात्मक जोखिमका अवयवहरुको अभिलेख तयार गर्नु रहेको छ ।

यसक्रममा जोखिम, संकटासन्नता तथा उपयोगका हिसाबले भवनहरुको विश्लेषण एवं जोखिमका हिसाबले भवनको वर्गीकरण र प्राथमिकता निर्धारण गरिनेछ ।

सर्भेक्षण हुने १३ वटा जिल्लाहरुमा इलाम, पाँचथर, मोरङ, सप्तरी, सिन्धुपाल्चोक,

तनहुँ, मनाङ, रुपन्देही, कैलाली, सुर्खेत, डोटी र डडेल्धुरा छन् । सर्भेक्षणकै लागि डिजाइन गरिएको एप्लिकेसन तथा डिजिटल प्ल्याटफर्महरुमार्फत् तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण हुनेछ । पहिलो चरणको सर्भेक्षण चालु आर्थिक वर्षभित्र सम्पन्न गर्ने लक्ष्य छ ।

सर्भेक्षणका क्रममा भूकम्प, पहिरो, बाढी, चट्याङ, आगलागी र हावाहुरीजस्ता प्रकोपहरुबाट ती सार्वजनिक संरचना सुरक्षित छन् वा छैनन् भनेर हेरिनेछ । सुरक्षित नभएका संरचनाहरुको सामान्य मर्मत एवं प्रवलीकरण गर्न संभव रहेछ भने सोहीअनुसार र त्यो संभव नभए



पुनर्निर्माणका लागि सिफारिस गरिनेछ ।

सामुदायीक उत्थानशीलतामा सार्वजनिक भवनहरुले संवेदनशील भूमिका निर्वाह गर्छन् । तिनीहरु आपतकालीन परिस्थितिमा प्रतिकार्य गर्न, आधारभूत सेवा उपलब्ध गराउन एवं आश्रयका लागि अत्यन्त आवश्यक हुन्छन् ।

२०७२ बैशाखको भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लाका सबै शैक्षिक संरचनाहरुको संरचनात्मक मजबुती तथा क्षति आंकलन गर्न विश्व बैंकले सहयोग गरेको थियो ।

(बाँकी पृष्ठ २ मा...)

टर्किएका भूकम्प प्रभावितलाई नेपालको राहत सहयोग



नेपाल सरकारले माघ २३ गते टर्किएमा गएको भूकम्पबाट प्रभावितहरुका लागि औषधी, न्यानो कपडा तथा अन्य आधारभूत राहत सामग्री पठाएको छ ।

विभिन्न सरकारी निकाय, मानवीय क्षेत्रमा काम गर्ने संघ-संस्था र निजी क्षेत्रको सहयोगबाट संकलित २२ टनभन्दा बढी राहत सामग्री टर्किए एअरलाइन्समार्फत् टर्किए पठाइएको हो ।

फागुन १ गते बिहान त्रिभुवन विमानस्थलमा एक कार्यक्रमकाबीच परराष्ट्र मन्त्रालयका प्रवक्ता सेवा लम्सालले टर्किए एअरलाइन्सका जनरल म्यानेजर सेरकान बसरलाई उक्त सामग्री हस्तान्तरण गर्नुभयो ।

प्रवक्ता लम्सालले टर्किए सरकारबाट माग भएर आए बमोजिमका सामग्रीहरु पठाइएको जानकारी दिनुभयो ।

सो अवसरमा राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेल पनि उपस्थित हुनुहुन्थ्यो ।

कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले प्राधिकरण लगायतका विभिन्न सरकारी निकायको पहल तथा मानवीय क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्था र निजी क्षेत्रको सहयोगमा जम्मा भएका राहत सामग्री पठाउन पाउँदा गौरव र सन्तोषको अनुभूति भएको बताउनुभयो ।

सामग्री संकलन तथा 'प्याकेजिङ'मा प्राधिकरणले सक्रिय भूमिका निर्वाह गरेको थियो । ०७२ बैशाखको विनाशकारी भूकम्पलगत्तै टर्किए सरकारले नेपाललाई आपतकालीन सहयोग गरेको थियो ।

माघ २५ गते सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको अध्यक्षतामा बसेको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्को बैठकले टर्किएमा औषधी, न्यानो लताकपडासहितका अत्यावश्यक सामग्रीहरु पठाउने निर्णय गरेको थियो । टर्किए एअरलाइन्सले यी सामग्री निःशुल्क ढुवानी गरिदिएको हो ।

यसअघि, सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' को अध्यक्षतामा बसेको विपद् जोखिम

(बाँकी पृष्ठ २ मा...)

विपद् व्यवस्थापनमा डिजिटल प्रविधि सम्बन्धी तालिम सम्पन्न

'विपद् व्यवस्थापनमा डिजिटल प्रविधि' सम्बन्धी तीन दिने तालिम सम्पन्न भएको छ । तालिम माघ २४ गतेदेखि शुरु भएको हो । तालिममा गृह मन्त्रालय, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय, सहरी विकास मन्त्रालयका साथै जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, खानी तथा भूगर्भ विभाग, वातावरण विभाग लगायतका सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधिहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

तालिममा विभिन्न विश्वविद्यालयका प्राध्यापक र विषय विज्ञहरूले विपद् व्यवस्थापनमा डिजिटल प्रविधिको प्रयोगको प्रभावकारिता र चुनौतीहरूका विषयमा प्रस्तुति गर्नुभएको थियो । त्यसक्रममा जोखिम मूल्याङ्कन, न्यूनीकरण र रोकथाम, विपद् पूर्वतयारी लगायतका विषयमा एक अर्काबीचको अनुभव आदानप्रदान पनि गरिएको थियो ।

ट्रान्टे विश्वविद्यालय, आई.टि.सि. संकायका बहु-प्रकोप जोखिम गतिशीलता विभागका प्रोफेसर केस भान वेस्टेनले विपद् व्यवस्थापनमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (आइसिटि) पाठ्यक्रमको उद्देश्य र डिजाइनबारे जानकारी गराउनुभएको थियो । उहाँले जोखिम मूल्याङ्कन कसरी गर्ने र त्यसलाई 'भिजुअलाइजेसन'को गर्ने तरिकाबारे पनि जानकारी गराउनु भयो । यो पाठ्यक्रम इन्टरनेटबाट पाउन सकिन्छ ।

त्यसैगरी, बाह्य अन्तरिक्ष मामिलाका लागि संयुक्त राष्ट्रसंघको कार्यालयका लोरन्ट जारानले स्याटलाइटको तस्वीर लिने तरिकाका साथै अन्तरिक्ष डेस्क जानकारी (Space Desk Information) मा सेन्डाइ फ्रेमवर्कको भूमिका बारे जानकारी गराउनुभएको थियो ।

एसियन इन्स्टिच्युट अफ टेक्नोलोजी (AIT) को



जियोइन्फरमेटिक्स सेन्टरका निर्देशक डा. मञ्जुल कुमार हजारीकाले पूर्वसूचना र चेतावनी प्रणालीका बारेमा जानकारी गराउनुभएको थियो । उहाँले अनुगमन प्रणालीका बारेमा पनि बताउनुभयो । त्यसैगरी, सोही संस्थाका अनुसन्धाता अनिशरत्न शाक्यले 'फाष्टफ्लड' र 'रिस्कचेन्ज' सम्बन्धी वेबसाइटमा भएका विषयहरूबारे जानकारी गराउनुभयो । उहाँले विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क कुन कुन पोर्टलबाट कसरी लिन सकिन्छ भन्नेबारे पनि बताउनुभयो । ए.आई.टि.के जियोइन्फरमेटिक्स सेन्टरका कार्यक्रम अधिकृत श्याम नशरुल्लाहले स्याटलाइट डेटा कसरी प्रयोग गर्ने भन्नेबारे बताउनुभयो ।

तालिममा आफ्नो धारणा राख्ने क्रममा राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले एपीसिआईसिटि, एआईटी र यूएनईएससिएपी सहित तीनवटै संस्थासँग मिलेर काम गर्न प्राधिकरण इच्छुक रहेको बताउनुभयो ।

उहाँले संस्थाले विकास गरेका विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पाठ्यक्रमहरू नेपाली भाषामा अनुवाद गरेर नेपालको विपद् सम्बन्धी जानकारी दिने वेबसाइट विपद् पोर्टलमा राख्न उपर्युक्त हुने धारणा व्यक्त गर्नुभयो । उहाँले

स्याटलाइट तस्वीर सहज रूपमा लिन सकिने वातावरण बनाउन पनि आग्रह गर्नुभयो ।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका सहसचिव अनिता निरौलाले प्राधिकरणले सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा गरिरहेको कामबारे जानकारी गराउनुभएको थियो भने यसका प्राविधिक पक्षहरूबारे अधिकृत जितेन्द्र अधिकारीले बताउनुभएको थियो ।

तीनवटै संस्थाका प्रतिनिधिहरूले नेपालको विपद् व्यवस्थापनमा सघाउन आफूहरू तयार रहेको बताउनुभएको थियो ।

तालिम राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको आयोजनामा भएको कार्यक्रमलाई एसियन एण्ड प्यासिफिक ट्रेनिङ सेन्टर फर आइसिटि फर डेभलपमेन्ट (एपीसिआईसिटि), युनाइटेड नेसन्स इकोनोमिक एण्ड सोशल कमिसन फर एसिया एण्ड द प्यासिफिक (यूएनईएससिएपी) ले प्राविधिक सहयोग गरेका हुन् । ■

टर्किएका भूकम्प प्रभावित...

न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आकस्मिक बैठकले टर्किएमा मेडिकल उपकरणहरूसहित मेडिकल रेस्पोन्स टिम एवं न्यानो लताकपडा सहितका अत्यावश्यक सामग्रीहरू पठाउने निर्णय गरेको थियो ।

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा बसेको बैठकले परराष्ट्र मन्त्रालयलाई यस सम्बन्धमा राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणसहित सम्बन्धित निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय गर्न निर्देशन समेत दिएको थियो ।

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'ले टर्किए नेपालको असल मित्रराष्ट्र भएकाले नेपालका तर्फबाट सम्भव हुने सबै सहयोग गरिने बताउनुभएको थियो । प्रधानमन्त्रीले बैठकमा भन्नुभयो, '२०७२ सालको भूकम्पका बेला हामीलाई टर्किए सरकारले सहयोग गरेको थियो । अठ्ठारोमा परेका बेला टर्किएका जनतालाई हामीले पनि सकेको सहयोग गर्नुपर्छ ।'

बैठकमा उपप्रधानमन्त्री तथा अर्थमन्त्री विष्णु पौडेल, मुख्यसचिव शंकरदास बैरागी, नेपाली सेनाका प्रधानसेनापति प्रभु राम शर्मा, विभिन्न मन्त्रालयका सचिव लगायत समितिका पदाधिकारी र सदस्यहरूको उपस्थिति थियो ।

टर्किएले २०७२ बैशाखको भूकम्पलगत्तै नेपालमा खोज तथा उद्धार एवं मेडिकल रेस्पोन्स टिम पठाएको थियो । ■

साढे १० हजार सार्वजनिक संरचना...

उक्त आंकलनका क्रममा १८ हजारभन्दा बढी संरचनाको अध्ययन गरिएको थियो, जसमध्ये ५० प्रतिशत अर्थात् आधाजसो भवन संरचनात्मक हिसाबले जोखिमपूर्ण रहेको देखिएको थियो । जोखिमपूर्ण मध्ये ३० प्रतिशत पूर्ण रूपमा क्षतिग्रस्त भएका थिए । पूर्ण रूपमा क्षतिग्रस्त भएका कोठाहरूको संख्या १२ हजार ५६८ थियो जसमध्ये ९ हजार ३९३ कक्षाकोठा थिए । सर्भेक्षण गरिएका शैक्षिक संरचनाहरूमा भर्ना भएका विद्यार्थीहरूको संख्या १० लाखभन्दा बढी थियो जसमध्ये १ लाख ८४ हजारभन्दा बढी विद्यार्थी पूर्ण रूपमा ध्वस्त भएका कक्षाकोठामा पठन पाठन गर्थे ।

उक्त भूकम्पबाट दोलखा, धादिङ, नुवाकोट, रसुवा, गोरखा, काठमाडौं, भक्तपुर, ललितपुर, काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुपाल्चोक, मकवानपुर, सिन्धुली, रामेछाप र ओखलढुंगा अति प्रभावित भएका थिए ।

विभिन्न अध्ययनले माथि उल्लेखित १४ जिल्लाबाहेकका जिल्लाका सार्वजनिक संरचना तथा निजी आवासहरूको बहुप्रकोपीय जोखिम आंकलन गर्नुपर्ने आवश्यकता टड्कारो देखाएको छ । उदाहरणका लागि २०७९ कार्तिक २३ गते डोटीलाई केन्द्रबिन्दु बनाएर गएको ६.६ म्याग्निच्युडको भूकम्पबाट डोटीसहित अछाम, बाजुरा, बझाङ र डडेल्धुरामा १५६ वटा विद्यालय भवन, १८ वटा स्वास्थ्य चौकी भवन, २१ वटा सरकारी भवन, १२ वटा सामुदायिक भवन र १८ वटा साँस्कृतिक सम्पदामा क्षति पुगेको छ । ■

सार्वजनिक भवनहरुमा जोखिम न्यूनीकरण गर्न न्यापिड भिजुअल स्क्रिनिङ रामेश्वर मरहट्टा, सहसचिव

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणबाट १३ जिल्ला र १४५ पालिकाका करिब १० हजार ७०० विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र सरकारी भवनहरुको बहुप्रकोपीय जोखिम आंकलन गर्नका लागि न्यापिड भिजुअल स्क्रिनिङ (Rapid Visual Screening - RVS) गर्दैछौं। यसमा छ वटा परामर्श फर्महरु प्रत्यक्ष संलग्न भएर काम गरिरहेका छन्। यसमा मोबाइल एप्लिकेसन र वेबमा आधारित रिपोर्टिङ प्रणालीमा काम गर्ने एउटा परामर्श फर्म छ जसले बहुप्रकोपीय जोखिम सम्बन्धी प्रश्नावली तयार राखेर मोबाइल एप बनाएको छ। त्यही एपका आधारमा तीनवटा फर्मका ७५ जनाजति इञ्जिनियरहरु अहिले फिल्डमा रहेर सर्भे गरिरहनुभएको छ।

सर्भे भइसकेपछि मोबाइल एपमार्फत् आएका डाटाको विश्लेषण गरेर वेबमा आधारित रिपोर्टिङ प्रणालीमा त्यसलाई ढाल्छौं जुनचाहिं विपद् पोर्टलमा एकीकृत भएको छ। साथै, यही सम्बन्धी जिओ रेफरेन्स प्लेटफर्म पनि छ जसमा सर्भे गरिएका भवनहरुको डाटा जिआइएस प्रणालीमा राखिन्छ। त्यसको पोलिगनहरु बनाउनुपर्ने हुन्छ, यस सम्बन्धी कामहरु पनि भइरहेका छन्। सर्भेकर्हरुले अनलाइनबाट हरेक दिन डाटा पठाउने गर्नु हुन्छ। ती डाटालाई मनिटरिङ, एनालिसिस तथा रिपोर्टिङ फर्मले ती डाटाको भेरिफिकेसन गर्छ र मापदण्ड पूरा भएका डाटाहरुलाई अनुमोदन गर्छ।

यी विवरणहरु पढ्दै गर्दा अहिले न्यापिड भिजुअल स्क्रिनिङ किन गर्नुपर्छ भन्ने प्रश्न उब्ज्न सक्छ। देशैभरि विभिन्न सार्वजनिक भवनहरु बहुप्रकोपीय जोखिमका दृष्टिकोणले कुन स्तरमा छन् भन्ने थाहा पाउनका लागि हामीले यो गरिरहेका छौं। बहुप्रकोपीय जोखिम आंकलन गर्दा भूकम्पका साथसाथै बाढी, पहिरो, आगलागी र डढेलो तथा चट्याङ सम्बन्धमा पनि विस्तृत प्रश्नावली बनाइएको छ। त्यसका साथसाथै अन्य प्रकोपको पनि जोखिम छ भने त्यसलाई हेरिनेछ।

सर्भेक्षणका क्रममा हामी भवनहरुको उँचाइ, चौडाइ, लम्बाइ, उक्त भवन कति तल्लाको छ, त्यसमा कतिवटा कोठा छन् भन्नेदेखि भवन निर्माणमा प्रयोग भएको निर्माण सामग्रीसम्मको विवरण संकलन गर्छौं। ती भवन नजिकै पहिरो आउने खतरा छ कि छैन, आइहालेमा त्यसबाट पर्न सक्ने असरहरु हेर्छौं। पहिरोको जोखिम रहेछ भने उक्त प्रकोपको जोखिम कम गर्न कुनै उपाय अपनाइएको छ कि छैन भनेर हेर्नेछौं। तराई क्षेत्रमा छ भने भवन खोलाबाट कति टाढा छ, डुबानको खतरा कतिको छ, कति डुबान हुँदा कति क्षति हुन सक्छ, डुबानको जोखिम छ भने बन्न कुनै उपाय अपनाइएको छ वा छैन भनेर हेर्छौं।

त्यसक्रममा हामी उक्त संरचना कति अपांगतामैत्री छ



भनेर पनि हेर्नेछौं किनभने विपद्का बेला अपांगता भएका व्यक्ति प्रभावित हुने संभावना ज्यादा हुन्छ। ती संरचनाहरु अपांगतामैत्री रहेनछन् भने अपांगतामैत्री बनाउनका लागि पनि सिफारिस गरिनेछ। त्यस्तै, खानेपानी तथा सरसफाइको व्यवस्था कस्तो छ, शौचालयको व्यवस्था छ कि छैन, बालबालिकाको सुरक्षाका लागि के कस्तो प्रबन्ध गरिएको छ भनेर पनि हेरिनेछ। हामी सर्भेक्षणका क्रममा ती संरचनाको जिम्मेवारी लिएका निकायहरु वा स्थानहरुमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी समितिहरु तथा तिनका सदस्यहरुको विपद् जोखिम सम्बन्धी बुझाइहरुका बारेमा पनि जानकारी लिनेछौं। विद्यालयहरुमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कुनै सचेतनामूलक क्रियाकलाप गर्ने गरिन्छ कि गरिन्छ, स्थानीय प्रकोपहरु, संकटासन्नता तथा जोखिम सम्बन्धमा पाठ्यक्रममा केही सामग्री भए-नभएको पनि हेरिनेछ।

“**देशैभरि विभिन्न सार्वजनिक भवनहरु बहुप्रकोपीय जोखिमका दृष्टिकोणले कुन स्तरमा छन् भन्ने थाहा पाउनका लागि हामीले यो सर्भेक्षण गरिरहेका छौं।**”

त्यसैगरि ती संरचनाहरु आगलागी तथा डढेलोको कतिको जोखिममा छन्, ती प्रकोपबाट जोगिन के कस्ता उपायहरु अपनाइएको छ भनेर हेर्छौं। भवनलाई अथवा भवन उपयोग गर्ने मानिसहरुलाई चट्याङबाट जोगाउन कुनै उपाय अपनाइएको छ कि छैन भनेर हेर्छौं। रहेनछ भने सोहीअनुसार सिफारिस गर्नेछौं। साथै ती संरचनाहरु वरिपरि खुल्ला स्थानहरु कतिको छ भनेर पनि हेर्नेछौं जसले गर्दा भूकम्प आउँदा सुरक्षित हुन तथा अस्थायी सेल्टर लिन सकियोस्। यसअघि ती भवनमा कुनै विपद् जोखिम भए नभएको पनि पत्ता लगाएर लगत राखिनेछ।

सार्वजनिक भवनहरुको सर्भेक्षण गर्दा ती भवनहरु कति जनाले उपयोग गर्छन् भनेर पनि विश्लेषण गरिनेछ। जस्तै कुनै विद्यालय भवनमा कति विद्यार्थी अध्ययन गर्छन्, स्वास्थ्य संस्थामा एक दिनमा कति

जना उपचार गर्न आउँछन् वा सरकारी भवनमा दिनमा कति सेवाग्राही आउँछन् भन्ने हेरिनेछ। त्यसक्रममा कुनै विपद्का घटना भइहाल्यो भने कतिलाई असर गर्नसक्छ भन्ने पनि विश्लेषण गरिनेछ।

सर्भेक्षण गरिसकेपछि ती भवनहरुको मनिटरिङ तथा रिपोर्टिङ फर्मले ती भवनमा कतिको जोखिम छ भनेर आवश्यक विश्लेषण गर्नेछ। त्यसपछि पुनर्निर्माण, प्रवलीकरण वा मर्मत के गर्नुपर्ने हो अथवा केही गर्नु नै नपर्ने हो त्यो किटान गर्नेछ। पुनर्निर्माण, प्रवलीकरण वा मर्मत गर्नुपर्ने भए त्यसको लागत अनुमान गरिनेछ। साथै, उक्त भवन रहेको स्थानमा कुनै खालको जोखिम भएमा त्यसलाई जोगाउन आवश्यक कार्यहरुको पनि लागत अनुमान गरिनेछ। यसलाई हामीले प्राथमिकता लगानी योजना (Priority Investment Plan) भनेका छौं। यसलाई एक वाक्यमा भन्दा सार्वजनिक भवन/संरचनाहरु विभिन्न खालका प्रकोपको कति जोखिममा छन् भन्ने आंकलन गरी तिनको जोखिम न्यूनीकरणका लागि सिफारिस गर्नु हो।

नेपाल विपद् जोखिमको अग्रस्थानमा रहेको विदितै छ। आगामी दिनमा हुनसक्ने विपद्का घटनाहरुबाट सार्वजनिक भवनहरुमा क्षति नपुगोस् र मानिसहरुको मृत्यु नहोस् भनेर जोखिम न्यूनीकरण गर्नका लागि यो कार्यक्रम गरिएको हो। सार्वजनिक संरचनाहरुको नमूनाका रुपमा अध्ययन गरेपछि मोटामोटी देशभरिका हाम्रा संरचनाहरुको अवस्थाको चित्र आउँछ। हामीले १३ वटा जिल्लाहरु छनोट गर्दा सबै प्रदेश तथा सबै खालका भौगोलिक विविधता समेट्ने कोशिस गरेका छौं। साथै, विगतका सबै खालका विपद् जोखिमको पृष्ठभूमिलाई विचार गरी हालको अवस्था पनि हेर्न सकियोस् भन्ने प्रयास गरिएको छ। साधन स्रोतले भ्याएमा आगामी दिनमा नेपालभरिका सबै निजी घरहरु तथा सार्वजनिक भवनहरुको पनि बहुप्रकोपीय जोखिम आंकलन गर्नुपर्ने हुन्छ। यो अभियानको दीर्घकालीन उद्देश्य नेपाललाई विपद् जोखिम न्यून भएको विपद् उत्थानशील नेपाल निर्माण गर्नु हो।

हामीले सबै संरचनाको सर्भेक्षण गरेर विश्लेषण रिपोर्ट आइसकेपछि त्यसलाई हामी गृहमन्त्रीज्यू अध्यक्ष रहनुभएको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति एवं प्रधानमन्त्री अध्यक्ष रहनुभएको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्मा पेश गर्नेछौं। ती निकायले कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायहरुलाई निर्देशन गर्नेछ। ■

(प्राधिकरणका सहसचिव मरहट्टाले न्यापिड भिजुअल स्क्रिनिङ सम्बन्धी कार्यक्रमको नेतृत्व गरिरहनु भएको छ)



ग्रामीण पुनर्लाभ परियोजनाको अनुभव आदानप्रदान



सहभागितामूलक ग्रामीण पुनर्लाभ परियोजना अन्तर्गत अझ राम्रो र बलियो निर्माण अवधारणामा आधारित पुनर्लाभ र सामुदायिक उत्थानशीलता सम्बन्धी नमूना परियोजना क्रियाकलापहरूको अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम गोरखा तथा सिन्धुपाल्चोकमा सम्पन्न भएको छ ।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको नेतृत्वमा सिन्धुपाल्चोक तथा गोरखा जिल्लामा कार्यान्वयन भइरहेका परियोजनाको पछिल्लो अवस्था, परियोजनाबाट हालसम्म भएका उपलब्धि तथा आगामी योजनाबारे कार्यक्रममा छलफल भएको थियो ।

कार्यक्रममा दुवै जिल्लामा नमूना परियोजना लागु गरिएका गाउँपालिका, नगरपालिकाका पदाधिकारीहरू तथा परियोजना सञ्चालन गरिरहेका कृषक महिला समूह लगायतको सहभागिता थियो ।

गोरखामा बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका र पालुङ्गटार नगरपालिका तथा सिन्धुपाल्चोकमा हेलम्बु गाउँपालिका र चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिकामा परियोजना संचालन भइरहेको छ ।

गोरखाको कार्यक्रममा प्राधिकरणका सहसचिव तथा परियोजना निर्देशक रामेश्वर मरहट्टा र सिन्धुपाल्चोकको कार्यक्रममा प्राधिकरणका उपसचिव ध्रुव बहादुर खडकाले परियोजनाको उद्देश्य तथा हालसम्मका उपलब्धिबारे जानकारी गराउनु भएको थियो । उहाँहरूले सरकारले भूकम्पपछिको पुनर्लाभ कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यान्वयन भइरहेका योजनाहरू बारे समेत जानकारी दिनुभएको थियो ।



कार्यक्रममा स्थानीय तहका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरूले परियोजनाको महत्व र हालसम्मको उपलब्धि र सुधारका पक्षहरू बारे धारणा राख्नभएको थियो । त्यस्तै, परियोजनामा संलग्न भूकम्प प्रभावित कृषक समूहले परियोजनाबाट प्राप्त लाभ तथा अनुभवहरूबारे जानकारी गराउनुभएको थियो ।

२०७२ बेशाखको भूकम्पबाट प्रभावित परिवारको जीवनस्तर तथा आम्दानीको अवस्था हिजोको भन्दा माथि उठाउने अभिप्रायले यो परियोजना सुरुवात गरिएको हो । कोभिड महामारीका कारण दुई वर्षसम्म परियोजना कार्यान्वयन हुन सकेको थिएन । भूकम्पपछि गोरखा तथा सिन्धुपाल्चोकका विभिन्न पालिकामा जापान सरकारले पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्लाभको क्षेत्रमा प्राविधिक सहयोग गरेको थियो ।

सहभागितामूलक ग्रामीण पुनर्लाभ परियोजना नमूना कार्यक्रमका रुपमा संचालन भइरहेको र यसका असल अभ्यासहरू आगामी दिनमा विपद्बाट प्रभावित अन्य जिल्ला तथा पालिकाहरूमा लागु गर्ने योजना रहेको परियोजनाका प्रमुख सल्लाहकार नानाको चुकाहाराले बताउनु भयो ।

नमूना परियोजनाका सिकाइ तथा अनुभव समेटेर सहभागितामूलक ग्रामीण पुनर्लाभ सम्बन्धि निर्देशिका तयार गरी स्थानीय तहहरूलाई हस्तान्तरण गर्ने लक्ष्य रहेको पनि उहाँले जानकारी दिनुभयो ।

परियोजनाको नेतृत्व गर्ने प्राधिकरण, समन्वय गर्ने स्थानीय तह एवं परियोजनाका स्थानीय लाभग्राहीहरूको सुझावसहित बन्ने निर्देशिकाले आगामी दिनमा विपद्पछिको पुनर्स्थापनामा मद्दत पुग्ने लक्ष्य राखिएको छ । ■

बाजुरा र अछाममा पनि क्षतिग्रस्त संरचनाको सर्भेक्षण सुरु



कार्तिक २३ मा डोटीलाई केन्द्रबिन्दु बनाएर गएको र माघ १० गते बाजुरालाई केन्द्रबिन्दु बनाएर गएको भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त बाजुरा र अछामका संरचनाहरूको पनि सर्भेक्षण सुरु भएको छ । यसअघि, पुस तेस्रो साताबाट डोटीमा सुरु भएको सर्भेक्षण जारी नै छ ।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणबाट खटिएका भूगर्भ-इन्जिनियरहरू सहितको टोलीले क्षतिको विवरण संकलन गरिरहेको हो । प्राधिकरणबाट खटिएका विज्ञ इन्जिनियरहरूले यी जिल्लाका स्थानीय तहका प्राविधिकहरूलाई अभिमुखीकरण प्रशिक्षण दिनुभएको छ ।

माघ मसान्तसम्म ३ हजार ३५१ घरहरूको तथ्याङ्क संकलन भइसकेको छ ।

त्यसअघि, भूकम्पबाट बाजुरा तथा अछाममा भएको क्षतिको विस्तृत आँकलन (Detail Damage Assessment) सुरु गर्ने सम्बन्धमा बाजुराको सदरमुकाम मार्तडी र अछामको सदरमुकाम मंगलसेनमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

अन्तरक्रियामा स्थानीय जनप्रतिनिधिहरू, जिल्लास्थित संघीय कार्यालयका प्रमुखहरू, जिल्लामा उपलब्ध प्राविधिकहरू तथा संचारकर्मीहरूको सहभागिता थियो । ■

विपद्को तथ्य तथ्यांक

२०७९-०१-०१ देखि २०७९-१०-२९ सम्म

घटना संख्या ३४४४	मृत्यु ४३५	बेपत्ता ३४	घाइते ८४८	प्रभावित परिवार ६०५८	पशु चौपाया क्षति ३३४८	घर क्षति पूर्ण १७१७	आंशिक २०५८
---------------------	---------------	---------------	--------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------	---------------

अनुमानित क्षति (रु.)

२,२३,१३,२८,१५०

२०७९ माघको संक्षिप्त विवरण

२०७९-१०-०१ देखि २०७९-१०-२९ सम्म

घटना संख्या ३८८	मृत्यु ८२	बेपत्ता १	घाइते ५७	प्रभावित परिवार ५६४	पशु चौपाया क्षति ३८५	घर क्षति पूर्ण १०८	आंशिक ५८
--------------------	--------------	--------------	-------------	------------------------	-------------------------	--------------------------	-------------

अनुमानित क्षति (रु.)

१८,१०,२२,७३५

२०७९ माघमा घटना अनुसारको क्षतिको विवरण

२०७९-१०-०१ देखि २०७९-१०-२९ सम्म



आगलागी

घटना संख्या: ३१२
मृत्यु: ९
बेपत्ता: ०
घाइते: ३३

भुकम्प

घटना संख्या: २४
मृत्यु: १
बेपत्ता: ०
घाइते: ४

जनावर आक्रमण

घटना संख्या: ३४
मृत्यु: १
बेपत्ता: ०
घाइते: २०

पहिरो

घटना संख्या: १
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

जङ्गल आगलागी

घटना संख्या: २६
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

हवाई दुर्घटना

घटना संख्या: १
मृत्यु: ७९
बेपत्ता: १
घाइते: ०

चट्याङ

घटना संख्या: १
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: ०स्रोत: <http://www.bipadportal.gov.np/>

“म आगो हुँ । मानिसलाई म नभई हुँदैन । पकाउन र उज्यालोका लागि मेरो आवश्यकता पर्दछ । होसियारीपूर्वक चलाउनु भयो भने म तपाईंको राम्रो साथी हुँ । लापवाही गर्नुभयो भने मेरै कारण घर-गोठ, टोल र बस्ती खरानी हुनसक्छ । त्यसैले मलाई प्रयोग गर्दा होसियारी अपनाउनुहोस् है ।”



आगलागी नियन्त्रणका उपकरण हस्तान्तरण



आगलागी नियन्त्रणमा प्रयोग हुने 'पोर्टेबल फायर पम्प' एक थान ताप्लेजुङ्गको फुडलिङ नगरपालिकालाई हस्तान्तरण गरिएको छ । प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले फुडलिङ नगरपालिकाका प्रमुख अभिर मादेनलाई पम्प हस्तान्तरण गर्नुभएको हो ।

घरको तीनतलासम्म पानी फाल्नसक्ने क्षमताको पम्प विशेषगरी साँघुरो गल्ली भएका घरमा हुने आगलागी नियन्त्रणका लागि बढी प्रभावकारी हुन्छ ।

त्यसैगरी, आगलागी नियन्त्रणका लागि प्राधिकरणले खरिद गरेको बोकेर लैजान मिल्ने पम्प (Portable Fire Fighting Pump) दुई थानसहित आगलागी नियन्त्रणमा प्रयोग हुने उपकरणहरूको सम्पूर्ण सेट रामेछापको मन्थली नगरपालिकालाई हस्तान्तरण गरिएको छ ।

उपकरण सेटमा पम्पका अलवा फायर स्वाटर, फायर

न्याक, फायर एक्स हो, प्राथमिक उपचारका सामानहरू, फायर फाइटिङ जम्प सुट, फायर बुट, हेल्मेट, ब्याक प्याक जम्प, हेड टर्च, बेल्ट लगायतका उपकरणहरू छन् ।

त्यसैगरी, बन्दीपुर गाउँपालिकामा आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र संचालन गर्न प्राधिकरणले गाउँपालिकालाई करिब १० लाख रुपैयाँ बराबरका १९ प्रकारका सामग्रीहरू हस्तान्तरण गरिएको छ ।

विश्व बैंकको सहयोगमा स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (Local Emergency Operations Centre-LEOC) र (District Emergency Operations Centre-DEOC) को क्षमता अभिवृद्धि तथा तल्लो तहसम्मको विपद् न्यूनीकरणको अभिप्रायले प्राधिकरणले यी खोज तथा उद्धारका उपकरणहरू खरिद गरेको हो । ■

पाँचथर र तेह्रथुममा अभिमुखीकरण

पूर्वी पहाडी जिल्लाहरू पाँचथर र तेह्रथुममा 'विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी र प्रतिकार्य सम्बन्धी अभिमुखीकरण' सम्पन्न भएका छन् ।

माघ १२ गते पाँचथर सदरमुकाम फिदिममा र माघ १० गते तेह्रथुम सदरमुकाम म्याङलुङमा सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो ।

ती अभिमुखीकरणहरूमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला समन्वय समितिका उपप्रमुख, जिल्लास्थित स्थानीय तहका प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/उपाध्यक्ष, विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरू, जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (DEOC) का कर्मचारीहरू, जिल्लास्थित सुरक्षा निकाय, विषयगत कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू एवम् जिल्लास्थित नेपाल रेडक्रस, पत्रकार महासंघ, गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति थियो ।

अभिमुखीकरणमा प्राधिकरणका तर्फबाट विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा भइरहेका क्रियाकलापहरू, कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत कार्यविधिहरू, प्राधिकरणबाट सञ्चालनमा ल्याइएका स्वयंसेवक व्यवस्थापन प्रणाली र स्रोत नक्साङ्कन प्रणाली, स्थानीय विपद् उत्थानशीलता कार्यढाँचा लगायतका बारेमा प्रस्तुतीकरण भएको थियो ।

कार्यक्रम राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको आयोजनामा जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूको समन्वयमा सम्पन्न भएको हो । ■

विमान दुर्घटनामा ज्यान गुमाएकाहरूप्रति श्रद्धाञ्जली

माघ १ गते उपप्रधानमन्त्री तथा गृहमन्त्री रवि लामिछानेको अध्यक्षतामा बसेको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको बैठकले पोखरा विमान दुर्घटनाप्रति दुःख व्यक्त गरेको छ ।

बैठकले दुर्घटनामा मृत्यु भएकाहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्नुका साथै परिवारजनमा समवेदना व्यक्त गरेको छ । यसैगरी, बैठकमा सबै निकायको समन्वयमा उद्धार तथा व्यवस्थापनका कार्यलाई व्यवस्थित गर्नेबारे छलफल भएको छ ।

काठमाडौँबाट पोखराका लागि उडेको यति एअरको एन एएनसी एटीआर ७२ विमान पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल नजिकै दुर्घटनामा पर्दा विमानमा सवार ६८ जना यात्रु र चालक दलका चार जना सदस्यसहित ७२ जनाको निधन भएको थियो । ■

शीतलहर तथा हिमपात प्रभावितलाई सहयोग गर्न आग्रह

समाज कल्याण परिषद्ले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघ-संस्थाहरूलाई शीतलहर र हिमपातबाट प्रभावित समुदायका निम्ति सहयोग गर्न अनुरोध गरेको छ ।

माघ ११ गते जरुरी सूचना जारी गर्दै परिषद्ले परियोजना स्वीकृत तथा सम्झौता गरी परियोजना सञ्चालन गर्दै आएका ती संघ-संस्थाहरूलाई नेपालका विभिन्न क्षेत्रमा शीतलहर र हिमपातबाट प्रभावितहरूका लागि राहत, उद्धार तथा पूर्वतयारीका कार्यहरू संचालन गरी सहयोग पुर्याउन आग्रह गरेको हो ।

परिषद्ले त्यस्तो कार्य गरेपछि त्यसको जानकारी परिषद्मा गराउन पनि भनेको छ । ■

बैठक तथा भेटघाटहरू

■ माघ २८ गते प्राधिकरणका उच्च अधिकारीहरू र विश्व खाद्य कार्यक्रमका कन्ट्री डाइरेक्टर Robert Kasca नेतृत्वको टोलीबीच बैठक सम्पन्न भएको छ । सो अवसरमा विपद् व्यवस्थापनका क्षेत्रमा गर्न सकिने आपसी सहकार्यका विषयमा छलफल भएको थियो । ■

■ माघ १७ गते प्राधिकरणका उच्च अधिकारी र नेपालस्थित बेलायती दूतावास(FCDO) का विकास निर्देशक Ms. Pippa Bird नेतृत्वको प्रतिनिधि मण्डलबीच परिचयात्मक बैठक सम्पन्न भएको छ । त्यसक्रममा, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा साझेदारी विस्तार लगायतका विषयमा छलफल भएको थियो । ■

हिमचुलीमा हिउँ हैन डढेलो

केदार शिवाकोटी, भानुभक्त निरौला

दोलखा, सोलुखुम्बु — हिउँले ढाकिएर सेताम्मे हुने हिमाली क्षेत्रका डाँडाकाँडा यतिबेला डढेलोको धूवाँले धुम्मिएका छन् । सेताम्मे देखिने गौरीशंकर गाउँपालिका-८ स्थित सोतलीडाँडा गत बिहीबारयता लागेको डढेलोको धूवाँले डम्म ढाकिएको छ । गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्रमा पर्ने उक्त वनमा लागेको डढेलोबाट निस्केको धूवाँले आइतबारसम्म पनि गौरीशंकर हिमालसहित रोल्वालिङ हिमशृंखला ढाकेको छ ।

वनमा लागेको डढेलोका कारण चाँदीझैं टल्किने हिमाल धूवाँको तुँवालोले फुङ्ग देखिएका छन् । यतिबेला हिमपात भएर हिउँले ढाकिनुपर्ने उच्च लेकाली वनपाखा यस वर्ष पुसबाटै सुरु भएको डढेलोले थप कालो बनेका छन् ।

आइतबार भीमेश्वर नगरपालिका-२ स्थित निपुल सामुदायिक वनमा लागेको डढेलो स्थानीय र अग्नि नियन्त्रकले बल्लतल्ल नियन्त्रणमा लिएका थिए । गतसाता कालिञ्चोक क्षेत्रमा पर्ने बुकिनी डाँडाको सुक्राम सामुदायिक वनमा सत्केको डढेलो निभन नपाउँदै सोतलीमा लागेको डढेलोका कारण हिमाली शृंखला नै धूवाँले ढाकेको छ । यो क्षेत्रमा अहिले कुहिरो जस्तै गरी वन डढेलोको धूवाँ मात्रै देखिन्छ ।

यसअघि मध्य मंसिरबाट नै हिमपात हुन सुरु हुने हिमाली क्षेत्रमा यस पटक माघ आधाआधी बितिसक्दा पनि अझै हिमपात भएको छैन । हिउँदको समयमा उच्च लेकाली भेगका जंगलमा डढेलो विरलै लाग्ने गर्छ । तर यो वर्ष माथिल्लो क्षेत्रका वनमा निरन्तर डढेलो लगेरहेको छ । कालिञ्चोकका ७३ वर्षीय निमाछिरिङ तामाङले यहाँका वनमा हिउँदमै डढेलो लागेको पहिलो पटक थाहा भएको बताए । 'मंसिर अन्तिमबाटै यी डाँडा हिउँले सेताम्मे हुन्थे, उनले भने, 'यो वर्ष के भएको हो ? वनभरि आगो लागेको देखिन्छ, हिउँ देख्न पाएका छैनौं ।' उनी २६ वर्षदेखि कालिञ्चोक क्षेत्रमा बस्दै आएका छन् । यहाँ माघ महिनामा ३ फिटसम्म हिमपात हुने गरेको उनले बताए । यो वर्ष यतिबेलासम्म हिमपात नहुँदा उनलाई खडेरी परेको चिन्ता छ । कालिञ्चोकको वनमा बिहानबाट डढेलो लागिरहेकाले चौरीचरन क्षेत्रमा डढेलो पस्ने उनलाई चिन्ता छ । 'डढेलो बढ्दै गएको छ, चरण क्षेत्रतिर पो जान्छ कि ?,' उनले भने, 'यस्तो मौसम आजसम्म भोग्नुपरेको थिएन, डढेलो आए गोठालाले चौरी कता धपाउने ?'

गत पुस २५ मा कालिञ्चोक गाउँपालिका-५ स्थित नामथाली कालीपोखरी सामुदायिक वनमा लगातार दुई दिनसम्म डढेलो लागेको थियो । हिउँले ढाकिने उक्त जंगलमा डढेलो लागेको पहिलो पटक देखेको स्थानीय सुवास थामीले पनि बताए । 'यी वन र डाँडा पुस पहिलो साताबाटै हिउँले ढाकियो, उनले भने, 'पहिलो पटक वैशाखसम्म हिउँले ढाकिने जंगलमा पुस, माघमै डढेलो देख्दै छु ।' हिमपातले वैशाखसम्म ढाकिने माथिल्लो क्षेत्रका जंगलमा विरलै डढेलो लाग्ने गरेको छ । समयमा हिमपात नहुँदा उच्च हिमाली क्षेत्रका वनहरूमा डढेलो

लाग्नु थालेको हो । जसका कारण वन्यजन्तुसमेत डढेलोको चपेटामा पर्ने गरेका छन् । पुसमा मात्रै गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्रका १९ वटा वनमा डढेलो लागेको सूचना अधिकृत तुलसीप्रसाद दाहालले बताए । हिउँले ढाकिने डाँडा पुसबाटै डढेलोको धूवाँले ढाकिन थालेको उनले बताए ।

खासगरी दुर्लभ हार्वेको बासस्थान रहेको जिरी नगरपालिका-९ स्यामाको उच्च हिमाली क्षेत्रको जंगलमा लागेको डढेलो दुई दिन लगाएर नियन्त्रणमा लिइएको उनले बताए । 'हिमपात हुनुपर्ने बेलामा उच्च हिमाली क्षेत्रका जंगलमा डढेलो लाग्नु थालेको छ, उनले भने, 'यसले माथिल्लो क्षेत्रका वन्यजन्तुको बासस्थानमा असर गरेको हुन सक्छ ।' जंगलमा गोल पोल्न पसेका व्यक्तिले आगो निभाउन बिर्सदा वनमा क्षति हुने गरेको उनले बताए । पुसदेखि मध्य माघसम्म जिल्लामा १७ भन्दा बढी सानाठूला वनमा डढेलो लागिसकेको छ । तीमध्ये १९ वटा हिमाली वन रहेको संरक्षण क्षेत्रले जनाएको छ ।

हिमपात नभएपछि स्थानीयले वनमा जिलौटा पोल्दा हिमाली क्षेत्रमा तीव्र हावा चलेर वनमा डढेलो लाग्नक्रम बढेको छ । माथिल्लो क्षेत्रमा हिमपात नहुँदा डढेलो मात्रै होइन उच्च भेगका किसान पनि प्रभावित बनेका छन् । यतिबेला उच्च हिमाली क्षेत्रमा आलु रोप्ने मौसम पनि हो । हिमपात नभएका कारण बारीमा चिस्यान नपसेर यहाँका किसानले आलु रोप्न पाएका छैनन् । उनीहरू रोप्न राखेका बीउमा मुना बढेर राखेकै ठाउँमा खेर जाने चिन्तामा छन् । 'दोलखाको ३५ प्रतिशत अर्थात् १९ हजार हेक्टर उच्च हिमाली क्षेत्रमा आलु खेती हुँदै आएको छ । बिगु गाउँपालिका-५ खार्थलका लाकपा शेर्पाले आलु रोप्ने पनि माटोमा चिस्यान नपसेको बताए । 'पुस पहिलो साता नै हिउँ पर्ला भनेर मंसिरमै आलु रोप्न बारी खनेर ठिक्क पारेका थियौं, उनले भने, 'अहिलेसम्म हिमपात भएन, टुसा नआई बारीमै आलु मर्ला भन्ने चिन्ता छ ।' कतिपयले आलु रोप्न हिउँ पर्ने साइत पर्खेर बसेको उनले बताए । माथिल्लो क्षेत्रमा हिमपात नभएमा देशभरि खडेरी पर्ने उच्च हिमाली भेगका बासिन्दा बताउँछन् ।

हिमालहरूको गाउँ सोलुखुम्बुको खुम्बुमा जाडोयाम सकिनै लाग्दा एक पटक पनि हिउँ नपरेपछि स्थानीय चिन्तित छन् । सेताम्मे देखिनुपर्ने हिमालहरू काला पहाड जस्ता मात्रै देखिने थालेको सगरमाथा प्रदूषण नियन्त्रण समिति (एसपीसीसी) का अध्यक्ष लामाकाजी शेर्पाले बताए । 'आजभन्दा १० वर्ष अगाडि पुसमै हिउँ पर्थ्यो, नाम्चे बजार र सबै हिमालहरू हिउँले ढाकिएका हुन्थे, उनले भने, 'माघ अन्तिमसम्म त हिउँ पर्ने चक्रको अन्त्य नै हुन्थ्यो । यो वर्ष हिउँ पर्ने छाँटकाँट नै छैन ।'



फोटो: कान्तिपुर दैनिक

यतिबेला जाडोले दिनभर कठ्याग्रिने नाम्चे बजारमा हिजोआज दिउँसो गर्मी सुरु हुन थालेको छ । 'सात दिन अगाडि नाम्चेको तापक्रम माइन्स १० डिग्री सेन्टिग्रेड थियो तर आजकाल बिहान पनि माइन्स १ भन्दा तापक्रम तल झर्न सकेको छैन, सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जका प्रमुख भूमिराज उपाध्यायले भने, 'अचम्मै भयो यो पटक त । पत्यारै नलाग्ने कुरा, नाम्चेमा दिउँसो गर्मी हुन्छ ।'

उनका अनुसार अहिले नाम्चे र स्याङबोचेबाट देखिने सबै हिमालहरूमा हिउँ छैन । कतिपय हिमाल त काला पहाड जस्तो मात्रै देखिने थालेका छन् । विश्वव्यापी जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष असर सगरमाथा क्षेत्रमा देखिन थालेको बुझाइ स्थानीय अगुवाहरूको छ । 'पुसमा हिउँ पर्ने त कुरै छाडौं तुषारोसमेत परेन, नाम्चेका युवा तथा पर्यटन व्यवसायी छिमिकाल्देन शेर्पाले भने । उनका अनुसार हिउँ नपर्दा कृषिलाई समेत नकारात्मक असर पर्नेछ । 'आलुलगायत बाली रोप्नका लागि जमिन भिष्णुपर्ने थियो, न हिउँ पर्छ न त पानी नै, उनले भने । उनका अनुसार हिउँ पर्ने सिजनमा नै बदलाव आएको छ ।

'पहिला फागुनतिर त हिउँ पर्ने सिजन नै अन्त्य हुन्थ्यो तर अहिले भने माघ उकालो लाग्दासमेत हिमपातको सुरसार नै छैन, शेर्पाले भने । यता खुम्बु क्षेत्रमा तत्काल हिउँ पर्ने सम्भावना नरहेको मौसमविद्हरू बताउँछन् । आउँदा ३-४ दिनको मौसम हेर्दा खुम्बुमा हिमपात तथा वर्षाको सम्भावना नदेखिएको मौसम पूर्वानुमान महाशाखाका मौसमविद् रोजन लामिछानेले बताए । 'पश्चिमी न्यून चापीय वायुले ल्याउने मनसुनी प्रभाव अहिले पश्चिम नेपालतिर मात्रै देखिएको छ, उनले भने, 'पूर्वमा तत्काल हिमपात र वर्षाको सम्भावना देखिन्न ।' विश्वको सर्वोच्च शिखर सगरमाथासहित ८ हजार मिटरमाथिका अग्ला ४ वटा हिमाल रहेको खुम्बु क्षेत्रमा हिमपात नहुँदाको असर कस्तो पर्ला भन्ने चिन्तामा स्थानीय छन् । ■

साभार कान्तिपुर दैनिक
प्रकाशित - २०७९ माघ १६

बर्षा र बाढीबारे थाहा पाउन - ११५५

उद्धारका लागि मद्दत माग्नु - ११४९

८ | २०७९ माघ
January 2022

राष्ट्रिय विपद् बुलेटिन

भूकम्प सुरक्षा दिवसका अवसरमा प्रदर्शनी



२५ औं भूकम्प सुरक्षा दिवसका अवसरमा देशभर विभिन्न कार्यक्रमहरु आयोजना गरिएको छ । अधिल्लो दिन पोखरामा भएको यति एयरलाइन्सको विमान दुर्घटनाको शोकमा सरकारले माघ २ गते सार्वजनिक बिदा दिने निर्णय गरेपछि मूल कार्यक्रम स्थगित भए पनि अन्य विविध कार्यक्रम सञ्चालन भए ।

त्यसैक्रममा, काठमाडौंको कमलपोखरीमा भूकम्प सुरक्षा प्रदर्शनी सम्पन्न भएको थियो । प्रदर्शनीमा भूकम्प सुरक्षा सम्बन्धी विभिन्न जानकारी सहितका स्टलहरु राखिएको थियो । प्राधिकरणले आफ्नो स्टलमा विभिन्न प्रकाशन तथा सूचना सामग्रीहरु राखिएको थियो ।

काठमाडौं महानगरपालिकाका उपप्रमुख सुनिता डंगोल प्रदर्शनीमा सहभागी संघ-संस्थाहरुलाई सम्मानपत्र प्रदान गर्नुभयो । ■

विकास साझेदार संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरूसँग आकस्मिक बैठक



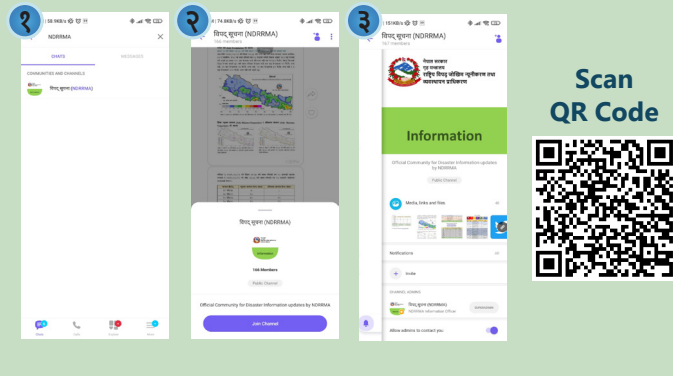
माघ १० गते गएको बाजुरा भूकम्पबाट प्रभावितहरुको सन्दर्भमा माघ ११ गते गृहमन्त्रालय र राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले विकास साझेदार संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरूसँग आकस्मिक बैठक सम्पन्न गरेको छ ।

गृहसचिव विनोद प्रकाश सिंहको अध्यक्षतामा भएको बैठकमा भूकम्पपछिको उद्धार, क्षतिको तत्काल विवरण संकलन, आश्रयस्थललेदिने भत्किएका घरहरुको पुनर्निर्माणसम्म साझेदार संस्थाहरुले गर्न सक्ने सहयोगका बारेमा छलफल भएको थियो ।

छलफलमा विकास साझेदार संस्थाका प्रतिनिधिहरुले भूकम्प प्रभावित जिल्ला र स्थानीय पालिकाहरुमा आफूहरुले गरिरहेका कामहरुका साथै भएका जनशक्ति र गर्न सकिने सहयोगका बारेमा जानकारी गराएका थिए । ■

भाइबरमा विपद् सूचना

विपद् जोखिमका चेतावनी, सार्वजनिक चासोका विषयहरु एवं जनचेतनामूलक सामग्रीका लागि प्राधिकरणद्वारा संचालित भाइवर ग्रुप 'विपद् सूचना (NDRRMA)' मा जोडिनुहोस् । यसका लागि निम्न QR कोड स्क्रान गरी वा NDRRMA सर्च गरी जोडिन सक्नुहुनेछ ।



डढेलोबाट वनजङ्गल बचाऔं, पर्यावरण जोगाऔं ।

फागुन-चैत्र-बैशाख-जेठ यी चार महिना डढेलोको जोखिम बढी हुने समय हो । तपाईं हाम्रो सानो लापरवाहीले विपत्तिका ठूला घटनाहरु निम्त्याउन सक्छन् । त्यसैले यी कुराहरुमा ध्यान दिऊं ।

- वनजङ्गल घाँस दाउरा गर्न जाँदा चुरोट, बिडी सकेसम्म खाने काम नगरों । यदि खानुहुन्छ भने यसका ठूटालाई राम्ररी निभाएर मात्र फालौं ।
- बनभोज खाने काम सकिएपछि चुल्होको आगो राम्ररी निभाएर मात्र छाडौं ।
- डढेलोको जोखिम बढी भएकाले यो समयमा निजी खरबारीमा पनि आगो नलगाऔं ।
- मानव बस्ती वरिपरि फायर लाइन (जङ्गलको आगो बस्तीमा फैलिन नदिनेका लागि बनाइने घेरा) बनाऔं ।
- बनमा डढेलो लागेको देखे वित्तिकै नजिकैको प्रहरी, पालिका वा वन कार्यालयलाई खबर गरौं ।

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
सिंहदरबार

प्राधिकरण सहायता: राष्ट्रिय आवास तथा बस्ती उत्थानशील समन्वय मञ्च



नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
सिंहदरबार, काठमाडौं

